

ИСТОРИЈАТ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ВУК КАРАЏИЋ У СТЕПОЈЕВЦУ

Прича о овој школи сеже далеко у прошлост.

Основну школу „Вук Караџић“ чини осмогодишња школа у Степојевцу и две подручне четворогодишње школе: једна у селу Врбовно, удаљена 4 км, а друга у селу Лесковац Колубарски, удаљена 2 км од Степојевца. Сто година од изградње постојеће школске зграде лесковачке школе (школске 2004/2005.године) и скоро три века школовања у овом селу значајне су не само за локалну заједницу и просвету, већ имају значај у стварању модерне српске државе. Пре ове школске зграде предходне су се налазиле поред цркве и у њима су се школовала деца из свих села парохије цркве .

Најранији писани податак о трајању школовања је молба 4 оближња села и Лесковца аустриској власти из 1734. године да поред манастира отворе и школу. Други доказ је исте године прикупљање прилога у Ханској цркви за школу у Лесковцу .

Прве школске зграде су биле брвнаре уз цркве брвнаре и са њима и народом су делиле заједничку судбину.

Највећа заслуга у описмењавању деце у то време припадала је лесковачком свештенику Сими Поповићу из Великог Борка, који је ту свету дужност са мањим прекидима обављао скоро 50 година.

Три пута су гореле и обнављане школе брвнаре до 1842. године, јер су после краћих периода аустријске владавине, или мира, биле на путу нових турских најезди и освете.

Године 1842. започета је изградња школе чатмаре на истом месту поред цркве за иста села, о чему је нађен запис на греди када је почетком 20 века рушена. Школа чатмара је завршена 1844. године.

За време државотворне владавине кнеза Александра Карађорђевића исте 1844. године је донет просветни акт „Устројеније основног училишног наставленија“, први Закон о основи школи у Србији према коме је лесковачка школица прерасла у праву општествено школицу. Захваљујући вредном министру просвете – књижевнику Јовану Стерији Поповићу утврђен је јединствен наставни програм, уведени су предмети који су пружали „општа знања сваком Србину нужна“. Варошке школе су утврђене као четвороразреднице, док је лесковачка, као и друге сеоске школе установљена као троразредна, што је изједначено тек Законом из 1883. године.

Рађена од слабе грађе, школа је 1847. године морала да се поправља па се 1874. године у опису Министарства просвете та 1847. година бележи као година њене изградње. У опису још пише да је школа од слабе грађе да је коштала 6000 гроша чаршијских да је отворена 1. августа 1847. године .

„Зграда има једну собу за ђаке , једну собу за учитеља и две кухиње . Подрума нема . Има баишту 15 хвати дужине и 4.5 хвата ширине без засада . Соба за ђака патосана је циглама , соба за учитеља патосана је даскама . Има бунар , на три хвата лежи извор Рибњак и на четресто хвати има река . Школа је удаљена од окружне вароши (Београд) осам сати , од среске канцеларије (Умка) шест сати а са црквом је у једној авлији . Намештај школски вреди петсто гроша чаршијских и има 34 књиге. Школску општину чине – Лесковац са 15 домова , Борак са 137 , Шиљаковац 40 и Соколово са 45 домова“.

Последње деценије 19 века су се економске прилике у Србији и у селима мало побољшале, па су околна села почела да размишљају о градњи сопствених школа. Државна просветна политика је увела обавезно основно школовање са укључивањем што више деце, помагала изградњу преко израде типских пројеката, дотирања опреме и слично.

Из лесковачке школу су се као и из школице ускоро изројиле борацка школа 1879. , па арнајевска 1896. , шиљаковачке 1898. и школа у Соколову 1901. године. То је био знак да је у Лесковцу потребна нова, савремена школа. Од Министарства је преузет пројекат по коме је изграђена и сада постојећа школа. Стара школа одмах срушена да би се од ње направили учитељски станови, али

од тога није било користи јер се село поделило око избора места за нову школу. Она је имала ниски ходник дугачак 8 метара и довољно широк за одмор ђака по лошем времену, ђачку кухињу и канцеларију за управитеља, која је најновијом реконструкцијом претворена у санитарни блок. Школски плац је површине 5335 м². Школи је припадало још 40 ари земљишта близу старе школе што је касније продато.

Династијске промене 1903. године односно долазак краља Петра I Карађорђевића на престол донели су напредну просветну политику, школоване учитеље, помоћ у опремању школа савременијим училима, модерније устројство школског система и опште посматран животни бољитак. Нажалост напредак је трајао свега 10 година Србија је била захваћена ратовима 1912. до 1918. године. Биланс ратова је био страхан: мермерне плоче са бројним именима изгинулих младих људи, опустошена и осиромашена земља, разрушене куће. Само голе зидове из Првог светског рата изнела је лесковачка школа.

Поново и брзо, залагањем такође осиромашених мештана, уз помоћ установљење доста напредне просветне политике, већ 1920. године је потпуно обновљена школа обogaћена књижном започела свој значајан и запажен рад са све више ђака које је обезбеђивало унапредовало село.

Године 1927. је изграђен и школски бунар. Године 1935. су изграђени и усељени учитељски станови у згради која није сасвим довршена. Дотле су учитељи самци становали у школи, а породични у селу. Још увек се тешко живело када је дошао још страшнији светски рат и донео нове несреће и губитке.

Послератна обнова земље, у њој и школа, вршена је са много полета. Лесковачка школа је окречена и опремљена, урађено јој је двориште у коме се заорило мноштво ђака. То је трајало десетину година, јер су млади новом планском политичком индустријализацијом земље почели да напуштају село. Лесковац није имао ни добар пут, пруга је изграђена тек касније, па је одсељавање било трајно. Смањивао се број ђака и школске 1961/62., пошто није имао услове за самосталну четвороразредну школу, Решењем Среског одбора његова школа је припојена основној, односно осмогодишњој школи у Степојевцу у оквиру које и данас функционише.

Захваљујући предузимљивости учитеља и помоћи родитеља после 1963. године поново долази период градње, реконструкције, поправки.

Копањем бунара, прикључивањем пумпе и изградњом чесме решено је питање воде. Поново су прекривени станови, извршена поправка крова школе колико је то стара конструкција дозвољавала, купљен је нов школски намептај, изграђена игралишта, постављена нова ограда, школско двориште је уређено и обogaћено засадима воћа и цвећа. Фасада на школи и паркет у учионицама су урађени 1975. године. Касније је, углавном, вршено текуће одржавање и мање поправки, мање од онога што би захтевала једна стогодишња зграда која негује традицију школовања од скоро три века у крају који је знатно допринео стварању модерне српске државе.

Прва школа, и то приватна, отворена је са одобрењем Министарства просвете и црквених дела у Степојевцу 1. августа 1872. године у кући првог учитеља Кузмана Јовановића и његове супруге учитељице Катарине Јовановић, Гркиње из Јегејске Македоније. Бројала је 39 ученика. Постала је државна 1875. Године по одлуци истог Министарства и премештена у новоизграђену општинску судницу и имала 43 ђака. Из летописа школе издвајамо податак да је 1935. Године отворена школа у Врбовну, као пето одељење четвороразредне школе у Степојевцу.

Догађаји из 1941. године драматични за све, били су драматични и за становништво Степојевца. Када је фашистичка Немачка објавила рат Краљевини Југославији, школска 1940/41. Година је била завршена, а саму школу су били запосели немачки војници. Због антифашистичког понашања становништва овога краја, запаљена је школска зграда. Без обзира што је свих ратних година био велики број уписаних ученика (од 310 до 380 ученика), наставу је похађало тек нешто око стотинак ученика. Све ово се односи на четвороразредно основно школовање док није дошло до спајања са нижом гимназијом (од петог до осмог разреда) из Умке која је према одобрењу Министарства просвете а на предлог Среског народног одбора Умке школске 1946/47. Године почела са радом у приватној згради у Степојевцу. До тада су образовање своје деце после

четвороразредне школе, Степојевчани морали да наставе у Обреновцу или Београду. Управитељ основне школе и ниже гимназије био је Бошко Марковић, а образовање ученика су обављали учитељи из основне школе. Тежак период за школство у Степојевцу је трајао како ратних тако и послератних година, све до 1963. године односно до отварања монтажне школске зграде у којој се до данашњих дана одвија настава. До тада су поједина одељења имала наставу по приватним кућама, трговачким радњама, кафанама, па чак и у бившој жандармеријској станици.

Решењем Среског одбора Лазаревац 1961. године извршена је реорганизација школске мреже, па су у школи у Степојевцу додате четвороразредне школе у Врбовну и у Лесковцу Колубарском. После припреме терена и радних акција отпочела је изградња школе.

Решењем број 01-758071-1961 Народни одбор Општине Лазаревац од 30.08.1961. године донео је Решење о одређивању матичних школа истурених одељења, те је формирана ОШ у Степојевцу, а четвороразредне школе у Врбовну и у Лесковцу постају истурена одељења матичне школе.

У школској 1963/64. године настава је отпочела у новој школи, а већ је од школске 1962/63. године осмогодишња школа у Степојевцу Општине Лазаревац добија име „Вук Караџић“. Тада је имала бројно стање 601 ученик.

Први библоитекар са таквим радним местом, била је Јовановић Георгина, која је почела са радом 1. августа 1972. године у скућеном простору и са скромним фондом књига. У току 1978. године библиотечка грађа се сели у Дом културе у Степојевцу, да би се школске 1990/91. Године поново вратила у школу, тачније зацебан објекат у близини школе, који је до одласка у пензију користио један наставник. Тај адаптиран стан се и данас користи као библиотека са читаоницом и са санитарним чвором и ходником. Укупно има површину 60 метара квадратних, са 24 метра квадратна библиотеке у Лесковцу и 12 м² библиотеке у Врбовну чини завидну површину библиотечног простора.